



Drama emigranților turci la sud de Dunăre. Incidente la frontiera româno-bulgară (1935)¹

Dr. Daniel Silviu NICULAE

Implicarea organizațiilor revoluționare bulgare în tragedia refugiaților turci.

La 20 decembrie 1934, șeful Biroului 1 din cadrul Serviciului Secret, maiorul Gheorghe Baloșin, a transmis Marelui Stat Major, Secția II-a, un raport al Secției C.I. cu privire la activitatea *Organizației Interne Revoluționare Dobrogeană (V.D.R.O.)*², pentru a fi prezentat Consiliului de Miniștri. În toamna anului 1933, ofițerii din cadrul Serviciului Secret, s-au sesizat cu privire la emigrarea în masă a turcilor din Dobrogea de Sud (Cadrilater), prin urmare, au început investigații discrete pentru a stabili motivele acestui fenomen.³

Potrivit acestui document, organizația revoluționară V.D.R.O. activa pe teritoriul României, în special în Dobrogea de Sud (Cadrilater) printr-o centrală cu denumirea de *Comitetul Central Revoluționar al V.D.R.O.* cu sediul la Sofia, alcătuit din două secțiuni, **Reprezentanța de peste frontieră** și **Biroul Intern**. *Reprezentanța de peste frontieră* avea sediul la Rusciuc și era condusă de către Ștefan Simionoff, directorul orfelinatului din localitate, Ivan Marinopolski, avocat din Rusciuc și maiorul de cavalerie Anton Vladimirov fost căpitan de Stat Major. Secțiunea avea misiunea „de a recruta oameni pentru compunerea bandelor de comitații, care făceau incursiuni pe teritoriul nostru, a le procura echipament, armament și a organiza puncte de retragere pe frontieră atunci când bandele erau silite să se refugieze pe teritoriul bulgar; a da asistență medicală membrilor bandelor și în general de a se îngriji de buna organizare a formațiunilor de comitații”⁴. *Biroul Intern*, condus de către Asparuch Aidemirsky, avocat din Sofia, Kiril Manolov din Silistra, Dr. Baicov și Dr. Novacev, avea „misiunea de a conduce mișcarea revoluționară pe teritoriul Dobrogei conform directivelor Comitetului Central. Prin intermediul Comitetelor județene și a celor de sectoare organizează populația rurală în nuclee revoluționare; întreține agitația spiritelor prin conferințe secrete organizate în diferite puncte; repartizează cotizațiile, formează tribunalul revoluționar care judecă actele de trădare din partea populației locale în dauna organizației: ordonă executarea funcționarilor și coloniștilor contra cărora s-a stabilit că luptă împotriva populației bulgare: îngrijește de răspândirea publicațiilor revoluționare; impune populației bulgare conduita politică și se îngrijește de acapararea suprafețelor disponibile de teren rămase de la emigranți turci, în care scop crează cu ajutorul guvernului bulgar instituții de credit pentru populația bulgară. Finanțarea se face prin Banca Agrară Bulgară”⁵. Această secție, Biroul Intern avea trei subdiviziuni: Secția militară, Secția revoluționară și Secția politică. **Secția militară** „se ocupa cu procurarea de informații militare dându-se o deosebită atenție la stabilirea coeficientului de minoritari bulgari și altă origine în rândurile ofițerilor, subofițerilor și soldaților din armata română; procura informații cu privire la animale, vehicule și atelaje de care dispun trupele și ce anume s-ar putea rechiziționa în caz de mobilizare”⁶.

În urma propagandei făcute de către Secțiunea Politică a V.D.R.O. -ului populația turcă din Cadrilater a început să emigreze vânzându-și pământurile. Față de acest rezultat, Biroul Intern al V.D.R.O., a adresat guvernului de la Sofia un memoriu în care explica situația locală și cerea concursul guvernului, pentru ca toate pământurile rămase de la emigranți să fie acaparate prin V.D.R.O. și distribuite populației bulgare deposedată conform legii Dobrogei Noi din anul 1914. Guvernul de la Sofia a aprobat punctul de vedere al V.D.R.O., acordând în principiu suma de 18.000.000 leva, sub rezerva obținerii unor date complimentare cu privire la modul de procedare și a solicitat întocmirea un

¹ Asociația Istorică „Dimitrie Cantemir” A.S.I.C. București

² Pentru mai multe amănunte despre organizarea *Organizației Interne Revoluționare Dobrogeane*, vezi Daniel Silviu Niculae, *Protocolul nr. 5, din 12 martie 1932. Un demers juridic cu efecte întârziate privind cercetarea bilaterală a incidentelor de la frontiera româno-bulgară*, Revista Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” nr.4/2023, pp 137-150

³ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare A.N.I.C.), Fond *Președenția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații*, Dosar 24/1934, fila 1.

⁴ *Ibidem*, fila 8.

⁵ *Ibidem*, fila 18.

⁶ *Ibidem*, 19.



supliment de memoriu indicând și instituția prin care s-ar putea face finanțarea operațiunilor de cumpărare a terenurilor⁷.

Drama refugiaților turci reflectată în rapoarte privind incidente la frontiera română-bulgară

În seara zilei de 29 martie spre 30 martie 1935 a avut loc un incident tragic la frontiera româno-bulgară. Un grup de 12 turci cetățeni bulgari au trecut fraudulos frontiera în dreptul sectorului plutonului Covangilar - Turtucaia cu intenția de a emigra în Turcia. Zgomotul provocat de plânsetul copiilor au alertat câinii de la pichetele bulgare.

La scurt timp, liniștea nopții a fost tulburată de cele aproximativ 30-40 de cartușe trase de grănicerii bulgari în direcția din care se auzeau țipetele îngrozite ale refugiaților turci atacați de câini. După încetarea focului în imediata apropiere a frontierei în teritoriul bulgar, au fost găsite două cadavre: a unui tânăr de 26 de ani și al unei fete de 10 ani. Urmele de sânge indicau faptul că au fost răniți mai mulți refugiați⁸.

Conform Protocolului nr.5/1932⁹ s-a făcut o cercetare mixtă chiar în seara zilei de 30 martie 1935 la pichetul bulgar de lângă satul Câșlachici¹⁰. Comisia mixtă a găsit la 20 m depărtare de frontieră cadavrele celor împușcați, membrii acesteia stabilind că, în noaptea de 29/30 martie 1935, grănicerii bulgari au tras pe teritoriul național într-un grup de 12 turci (bărbați, femei și copii) care erau cetățeni bulgari, responsabilitatea continuării cercetărilor fiind obligația autorităților bulgare. În timpul audierilor, grănicerii bulgari au susținut că au tras în turci pentru că au crezut că erau comitagi sau contrabandiști. Însă, „din declarațiile ofițerilor români a rezultat faptul că aceasta afirmație nu poate fi crezută pentru că bulgarii au tras în turci de la mică distanță, aproximativ 60-70m. Copii și femeile fiind atacați de câinii pichetului bulgar au început să țipe, iar țipetele au devenit mai sonore în momentul în care bulgarii au deschis focul. În acest context, grănicerii bulgarii îi acuzau pe soldații români că trebuiau să-i treacă pe turci pe la pichetul bulgar, fapt pentru care ofițerii români din comisie au dovedit ofițerilor bulgari că oridecâteori au anunțat pichetele bulgare și pe ofițerii bulgari să preia refugiați turci, bulgarii au refuzat să-i primească, spunând că acestea erau ordinele autoritățile superioare”¹¹. Un amănunt important a rezultat din ancheta comună, și anume faptul că, „în noaptea de 29/30 martie 1935, turcii au fost împușcați pe teritoriul bulgar mult mai departe de frontieră, dar intenționat au fost aduși în cursul nopții lângă frontieră pentru a justifica probabil că au fost împușcați în momentul trecerii”¹². Declarațiile grănicerilor români erau credibile pentru că, pe întreaga linie a frontierei, grănicerii bulgari refuzau primirea refugiaților turci, fiind semnalate asemenea situații la pichetele de la Turtucaia și Bazargic. Cu toate insistențele autorităților române, căpitanul Dumitru Dumitrov - comandantul subsectorului 2/16 - Crumeva - a refuzat să preia cetățeni bulgari sub motivul că are ordin categoric de la autoritățile superioare să nu-i primească¹³.

La finalul cercetării comune, partea bulgară și-a luat angajamentul neintervenției la retrucerea în Bulgaria a refugiaților turci. Având în vedere experiența grănicerilor români în privința respectării de către partea bulgară a unor asemenea angajamente, comandantul Corpului Grănicerilor, generalul de divizie, Grozianu Dumitru, împreună cu șeful Serviciului Pazei Frontierelor, colonelul N. Greculescu, au intervenit pe lângă Ministerul Afacerilor Străine, Direcția Frontierelor pentru un demers diplomatic

⁷ Ibidem

⁸ Arhiva Ministerului Afacerilor Externe (în continuare A.M.A.E.) Fond Problema 52, Volumul VI, *Incidente de frontieră cu Bulgaria*, f.n frontieră cu Bulgaria, f.n

⁹ Pentru mai multe amănunte vezi Daniel Silviu Niculae, *Protocolul nr. 5, din 12 martie 1932. Un demers juridic cu efecte întârziate privind cercetarea bilaterală a incidentelor de la frontiera româno-bulgară*, Revista Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” nr.4/2023, pp 137-150

¹⁰ Ibidem

¹¹ Ibidem

¹² Ibidem

¹³ Ibidem



privind respectarea angajamentelor luate de ofițerii bulgari în privința refugiaților turci pentru a se evita cazuri ca acela din noaptea de 29/30 martie 1935¹⁴.

La 1 aprilie 1935, Legația României de la Ankara informa Ministerul Afacerilor Străine cu privire la îngrijorarea autorităților turce în legătura o telegramă care a apărut în presa bulgară al cărui conținut descria faptele petrecute în noaptea de 29/30 martie 1935, punând sub semnul întrebării faptele relatate de ziarele bulgare și preluate de cele turce¹⁵. Cu privire la acest aspect, din corespondența diplomatică purtată între Legațiile de la Sofia și Ankara, în baza rapoartelor primite de la Corpul Grănicerilor, a rezultat faptul că, „în noaptea de 22/23 martie 1935 au trecut fraudulos frontiera în România printre Comunele Echiscea și Vladimirești, județul Caliacra, trei familii de turci 11 persoane - refugiați din Bulgaria împreună cu bagajele lor încărcate în trei căruțe. Fiind cercetați au declarat ca s-au refugiat din cauza persecuției și că trecerea li s-a înlesnit printre pichetele bulgare nr.8 și 9 de către o patrulă de grăniceri bulgară¹⁶.

Pentru diplomații români era evident, potrivit informărilor primite de la comandantul Corpului Grănicerilor, generalul de divizie, Grozianu Dumitru, că autoritățile și grănicerii bulgari favorizau asemenea treceri, patrulele bulgare în loc să participe activ la paza frontierei, urmăreau atente mișcările patrulelor grănicerilor români pentru ca la momentul oportun să faciliteze trecerea peste frontieră a refugiaților, a persoanelor urmărite de justiția bulgară sau a comitagiilor¹⁷

Cu seară înainte de incidentul din 29/30 martie 1935, în noaptea de 29 martie 1935, cetățenii bulgari, Ahmet Ali, Meamet Ali și Ozman Ali au trecut fraudulos frontiera în România, fiind prinși în satul Kili-Kadi din județul Caliacra și predați grănicerilor spre a fi retrecuți peste frontieră în Bulgaria. Conform înțelegerilor bilaterale, comandantul plutonului de grăniceri Echiscea a transmis căpitanului Budinov, comandantul subsecției 3/17 Beștepe, prin adresa nr.1284 din 31 martie 1935, invitația ca, în ziua de 1 aprilie 1935 ora 10.00, să fie prezent la piatra de frontieră din dreptul pichetului "Sergent Neagu N." situat la vest de satul Echiscea, pentru a-i prelua pe cei trei refugiați turci. Ofițerul bulgar nu a dat curs invitației. Autoritățile române au revenit cu invitația către acesta prin intermediul șefului pichetului nr. 10 bulgar. Evident că, după mai multe zile de așteptare, tăcerea căpitanului Budinov, a fost luată drept refuz de către ofițerii români. În acest context, pentru a „ evita o nouă tragedie, grănicerii români i-au predat Consiliului de Război al Diviziei 9 Infanterie, fapta lor fiind încadrată la Legea Pașapoartelor fiind sancționați contravențional. Pentru autoritățile române refuzul ofițerului bulgar confirma intenția oficialilor bulgari de a ignora când au anumite interese, prevederile Protocolului nr.5 și a Instrucțiunilor acestuia¹⁸.

În intervalul de timp de la 28-30 mai 1935, grănicerii plutoanelor Echiscea și Vladimirești (Compania Stejarul - județul Caliacra) au surprins 68 de familii de refugiați turci, în momentul în care treceau din Bulgaria în România. Refugiații au fost imediat retrecuți peste frontieră în Bulgaria. Cu privire la acest fenomen, la 20 iunie 1935, Corpul Grănicerilor a transmis Ministerului Afacerilor Străine adresa nr 10181 prin care descria situația raportată de Regimentul 2 Grăniceri Cernavodă care atrăgea atenția asupra faptului că „în curând vor încerca să treacă din Bulgaria în România foarte multe familii de refugiați turci. Împiedicarea acestor treceri se face cu foarte multă greutate pentru că refugiații știu că grănicerii români, atunci când nu se supun somațiilor patrulelor, nu trag în ei, mai ales în copii și femei. Datorită acestui fapt cu toată vigilența grănicerilor, familiile turcești reușesc să treacă pe teritoriul nostru și odată trecuți, întâmpinăm mari dificultăți cu retrecerea lor în Bulgaria, deoarece grănicerii bulgari, cu toate promisiunile date, nu-i primesc înapoi, existând pericolul împușcării lor¹⁹.

Pe fondul aceste reacții preventive ale grănicerilor români au fost semnalate treceri ale soldaților bulgari peste frontieră. Un asemenea caz a fost cel al soldatul bulgar Nicola Dimitrov Tudorov ordonanța Maiorului Tudorov Vasile, comandantul Secției 19 Balbunar, care în noaptea de 11 iulie 1935, pe la ora 21, a fost surprins pe linia de frontieră cosind lucernă pe teritoriul românesc, fiind reținut de către

¹⁴ Ibidem

¹⁵ Ibidem

¹⁶ Ibidem

¹⁷ Ibidem

¹⁸ Ibidem

¹⁹ Ibidem



grănicerii Plutonului Covangilar, Compania Turtucaia, în timp ce acesta încerca să treacă peste frontieră între pietrele de frontieră 103-104, o căruță de lucernă²⁰.

La 2 septembrie 1935, căpitanul Haupt Otto, comandantul Companiei I-a Grăniceri Pază Turtucaia și căpitanul Pecevsko Toco, Comandantul Subsecției 3/19 Țar-Samoil s-au întâlnit la piatra de frontieră nr 8 pentru a proceda primul la predarea iar secundul la primirea doi refugiaților turci supuși bulgari împreună cu 51 de oi. Conform procesului-verbal încheiat cu această ocazie „*Emil Ermamet, supus bulgar, domiciliat în comuna Rusciuc, județul Rusciuc, a trecut fraudulos frontiera în noaptea de 18/19 august 1935, între pichetele nr.14 și 15 din Bulgaria în România. Ali Amet Isîc, supus bulgar, domiciliat în comuna Uzunar, județul Șumeu, a trecut frontiera fraudulos în ziua de 5 august 1935 între piatra de frontieră nr.15-16 din Bulgaria în România. Cele 51 de oi aparțineau individului Ștefan Decev care furase aceste oi de la tatăl său Stoian Decev. Turma a fost trecută fraudulos din Bulgaria în România în noaptea de 3/4 septembrie 1934 printre piatra de frontieră 1 și 2. Dintre cele 51 de oi acesta a renunțat la 30 pentru acoperirea cheltuielilor vamale și întreținerea lor solicitând păstrarea unui număr de 5 de oi care erau gajate la Banca Plugară din Balbunar pentru suma de 6000 leva*”²¹.

Trecerea frauduloasă a unei turme de oi în România poate da niște indicii clare privind implicarea grănicerilor bulgari în respectarea Protocolului nr. 5/1932. Însă, au fost raportate cazuri când aceștia au intervenit pentru limitarea acestor fapte punând în schimb în pericol viața grănicerilor români.

În noaptea de 4/5 septembrie 1935, în jurul orei 23.30, s-au auzit circa 16 focuri de armă trase din direcția pichetului bulgar nr.6 situat fața sectorului plutonului Grăniceri Vladimirești, județul Caliacra. Locotenentul Dumitru, Ionescu, comandantul plutonului Vladimirești a plecat imediat spre frontieră în direcția zonei unde se auzeau focurile de armă. În timp ce se afla în apropierea pichetului Caporal Păuna Ștefan a auzit din nou focuri de armă și a văzut rachete trase de pe teritoriul bulgar, punând în pericol viața locotenentului și a soldaților care îl însoțeau. Încercând să-l contacteze pe comandantul pichetului bulgar de unde existau indicii că s-a deschis focul, acesta nu a reușit să-l determine să se prezinte la punctul de întâlnire. În cele din urmă, „*dimineața, la ora 06.00, locotenentul Ionescu Dumitru a reușit să ia contact cu șeful pichetului bulgar nr.6 care i-a comunicat că au fost 8 indivizi înarmați care au furat 7-8 vite din pășunea satului Capucciu Mahle și au fugit spre frontieră însă nu au reușit să treacă în România*”²².

La 19 septembrie 1935, Vasile Stoica, Ministrul Plenipotențiar al României la Sofia a transmis o notă ministrului Afacerilor Străine, Nicolae Titulescu prin care îl informa cu privire la rezultatul demersurilor pe care le-a făcut pe lângă guvernul bulgar în legătură cu incidentele de la frontieră și situația refugiaților turci. Conform acesteia, „*Ministerul de Externe bulgar îmi răspunde, ca de obicei cu mare întârziere, astfel: 1) paza frontierei noastre este responsabilitatea autorităților și forței noastre militare; 2) autoritățile și grănicerii bulgari nu dau niciun concurs celor ce trec frontiera în mod clandestin; 3) prescripțiile Protocolului nr.5 (în special avizarea în 24 de ore a șefului de post bulgar pentru a se face cercetări) nu sunt respectate în mod riguros nici de autoritățile și grănicerii români din care cauză nu se poate aplica întodeauna cum ar trebui. Dată fiind această atitudine exprimată prin afirmațiile de mai sus asupra cărora Excelența Voastră va fi de acord că nu pot intra în polemică fără a avea cele mai riguroase precizări, cred că s-ar impune o mai bună pază la frontiera noastră precum și o aplicare strictă a Protocolului nr.5*”²³.

Răspunsul ministrului afacerilor străine nu s-a lăsat mult timp așteptat. Potrivit acestuia, „*Marele Stat Major mă informează că ne aflăm în preajma unor noi tentative de treceri clandestine în masă din Bulgaria în România a unor turci supuși bulgari, doritori de a emigra în Turcia. Ținând seamă de răspunsul puțin satisfăcător care v-a fost dat de guvernul bulgar la intervențiile dvs anterioare în această chestiune și pe care mi le-ați comunicat cu raportul dvs nr.1586 din 19 septembrie 1935 și pentru a preîntâmpina asemenea tentative de trecere cu toate consecințele care pot decurge din ele, am onoarea a*

²⁰ Ibidem

²¹ Ibidem

²² Ibidem

²³ Ibidem



vă ruga să binevoști a face un nou demers în această privință pe lângă guvernul bulgar pentru ca măsurile pe care le va lua să zădărnicească pe viitor noile tentative de trecere ale acestor refugiați. Ar fi poate, oportun, să împărtășiți ministerului bulgar al afacerilor străine următoarele argumente în sprijinul intervenției dvs: 1) în ceea ce privește obiecția că paza frontierei noastre incumbă autorităților și forței noastre militare respective, ar fi poate locul să amintiți aceluși minister ca autoritățile noastre de frontieră nu au înțeles să apeleze la autoritățile bulgare pentru asigurarea acestei paze, ci numai că ele să împiedice trecerile refugiaților turci din Bulgaria în România. În cazul în care astfel de treceri ar avea loc totuși, guvernul nostru ar ruga guvernul bulgar ca autoritățile bulgare în subordine să nu se mai opună la predarea acestor refugiați în Bulgaria pentru a evita incidente ca acelea semnalate în adresa cu nr. 19989 din 5 aprilie 1935. 2) Cu privire la afirmația că autoritățile bulgare nu dau niciun concurs celor care trec frontiera în mod clandestin, să arătați ministerului bulgar al afacerilor străine că este greu de admis că acele autorități ar putea ignora aceste treceri și în consecință că ele ar fi în imposibilitatea de a le împiedica. Este în adevăr greu de admis că numeroasele familii care se compun adesea din bătrâni, femei și copii și care duc cu sine în căruțe partea cea mai prețioasă a avutului lor, să poată trece printre posturile de grăniceri bulgari, fără ca aceștia să prindă de veste. Comandamentul Corpului Grănicerilor informează că împiedicarea acestor treceri se face cu foarte multă greutate fiindcă refugiații știu că grănicerii români nu trag în ei - mai ales în copii și femei atunci când nu se supun somațiilor patrulilor. Ar fi deci, locul a arăta ministerului bulgar al afacerilor străine că această atitudine a grănicerilor noștri nu este urmarea unei lipse de vigilențe în paza frontierei noastre, dar a unui sentiment de umanitate față de niște refugiați care invocă dreptul de azil. Procedul grănicerilor bulgari putând avea ca urmare o alterare a liniștii pe care o dorim pe întreaga linie de frontieră, suntem, cred în drept a susține că ne aflăm în fața unei interpretări greșite a prevederilor Protocolului nr.5/1932, a cărui menire este tocmai evitarea unor astfel de incidente. Nu văd cum grănicerii noștri au putut în cazul acesta al treceri refugiaților turci, nesocoti prevederile protocolului și în consecință veți binevoi a ruga guvernul bulgar să precizeze cazurile în care grănicerii noștri au încălcat în asemenea împrejurări dispozițiile Protocolului nr.5/1932 spre a putea face intervențiile de rigoare pe lângă autoritățile militare competente”²⁴.

Pentru a susține demersurile diplomatice ale României, Legația de la Sofia a primit noi informații privind incidente la frontiera Dobrogei de Sud. În seara zilei de 22 august 1935, patrula de jandarmi a postului Salihler (județul Durostor) a surprins pe la orele 23.30, la punctul *Çișmeaua Salihler* un individ care nu s-a răspuns somațiilor șefului de patrulă și a încercat să fugă spre pădure. În urma unui schimbului de focuri între patrulă și individ, acesta din urmă a fost împușcat mortal. Asupra lui s-au găsit: o armă Manlicher model 1893, 20 cartușe, o grenadă model Savopol, un cuțit, un pachet de țigări bulgărești și tutun. Din investigațiile făcute nu s-a stabilit identitatea individului existând suspiciuni că era un comitagiul bulgar²⁵. La 1 septembrie 1935, patrula de grăniceri a plutonului Constanța a prins lângă malul mării pe indivizii: Ivan Gheorghiev, Marin Velicov și Baiciu Cuțasov-Nevov care au încercat să intre fraudulos în țară. Contravenienții au declarat că au venit în România pentru că în Bulgaria nu găsea de lucru și pentru că urmau să fie încorporați la primăvară. Au fost predați Consiliului de Război al Diviziei 9-a²⁶. La 5 octombrie 1935, autoritățile române i-au predat grănicerilor bulgari pe Nasuf Iusuf cu soția, un frate și 3 copii, Mustafa Numan cu soția și 2 copii, Sali Osman cu soția și un copil, Mehmet Emil Iusuf cu soția și 3 copii și Mustafa Mustafa Olu.²⁷

Spre sfârșitul anului 1935 drama refugiaților turci a continuat sub privirile ignorante ale autorităților bulgare.

Concluzie.

După alipirea Dobrogei de Sud în anul 1913, guvernele României au urmărit colonizarea teritoriului cu cetățeni români, politică sabotată de acțiunile organizațiilor revoluționare bulgare

²⁴ *Ibidem*

²⁵ *Ibidem*

²⁶ *Ibidem*

²⁷ *Ibidem*



Împuternicite de statul bulgar să disloce masa compactă de populație musulmană de pe teritoriul național prin teroare, pentru ca proprietățile acestora să fie preluate de proprii cetățeni. Raportul Serviciului Secret înaintat Consiliului de Miniștri a scos în evidență însă complicitatea unor autorități administrative române care facilitau sub diferite forme emigrarea turcilor din Bulgaria sau Dobrogea de Sud în încercarea de a-i ajuta să ajungă în Turcia, fără a prevedea însă drama acestora. Contribuția și implicarea autorităților bulgare prin mandatul dat organizațiilor revoluționare de a pune în aplicare această politică violentă de colonizare a dus pe lângă tragedia familiilor turce și la incidente la frontiera româno-bulgară în urma cărora au avut loc decese în rândul grănicerilor ambelor state.

Abstract

La sfârșitul secolului al XIV- lea, Europa se confrunta cu amenințarea unei dominații a Imperiului Otoman. La gurile Dunării, teritoriul stăpânit de principele Mircea cel Bătrân, Dobrogea cu Silistra, a fost cucerit de turci la 2 ani după moartea marelui voievod român care s-a stins în anul 1418. Treptat, în cei aproape 500 de ani de stăpânire, Peninsula Balcanică și teritoriul de la sud de Dunăre a fost puternic colonizat cu turci și tătari, fiind prezente mase compacte de populație a căror prezență și stabilitate regională avea o importanță strategică deosebită, apărarea căilor de acces spre Constantinopol. Apariția statelor naționale și stabilirea frontierelor acestora conform hotărârilor luate la Congresul de la Berlin din anul 1878, Pacea de la București din anul 1913 și a tratatelor încheiate la sfârșitul Primului Război Mondial a determinat această populație de religie musulmană compactă să părăsească teritoriile pierdute de Imperiul Otoman sub presiunea guvernelor acestor noi state. Relevant pentru studiul de față, a fost atitudinea guvernului bulgar cu privire la drepturile proprietarilor turci care au avut o posesie provizorie a terenului deținut în timpul sultanului, apoi acest drept a fost reglementat în funcție de interese urmărite, pe fondul unei colonizări violente, existând o formă continuă de deposedare a acestora de bunurile lor imobile și mobile. După anul 1878, refugiații turci din Bulgaria au fost frecvent menționați în documentele grănicerilor români, care raportau incidente la frontiera româno-bulgară și încercările acestora de a ajunge cu orice preț în patria lor mamă. În anul 1935, drama acestor refugiați turci a influențat relațiile bilaterale româno-bulgare existând o abordare evident diferită a celor două guverne privind găsirea unei soluții pentru facilitarea unui transit accesibil al frontierei comune.

At the end of the fourteenth century, Europe was facing the threat of domination by the Ottoman Empire. At the mouths of the Danube, the territory owned by Prince Mircea the Elder, Dobrogea with Silistra, was conquered by the Turks 2 years after the death of the great Romanian voivode that died in 1418. Gradually, in the almost 500 years of rule, the Balkan Peninsula and the territory south of the Danube was heavily colonized with Turks and Tartars, being present compact masses of population whose presence and regional stability had a special strategic importance, defending the access routes to Constantinople. The emergence of nation states and the establishment of their borders according to the decisions taken at the Congress of Berlin in 1878, The peace of Bucharest in 1913 and the treaties concluded at the end of the First World War prompted this population of compact Muslim religion to leave the territories lost by the Ottoman Empire under pressure from the governments of these countries new states. Relevant to the present study was the Bulgarian government's attitude towards the rights of Turkish landowners who had a provisional possession of the land owned during the sultan's time, then this right was regulated according to the interests pursued, on the background of a violent colonization, there being a continuous form of their dispossession from their immovable and movable property. After 1878, Turkish refugees from Bulgaria were frequently mentioned in the documents of the Romanian border guards, who reported incidents at the Romanian-Bulgarian border and their attempts to reach their motherland at any cost. In 1935, the drama of these Turkish refugees influenced the bilateral Romanian-Bulgarian relations, with an obviously different approach of the two governments on finding a solution to facilitate an accessible transit of the common border.

Cuvinte-cheie:

incidente frontaliere; refugiați turci; comitagii; terorism; Dobrogea de Sud.

Keywords: border incidents; turkish refugees; komitadji; terrorism; South Dobrogea.